

ผลิต :

Cryptosporidium spp.

คริปโตสปอริเดียม (*Cryptosporidium* spp.)

Cryptosporidium

คริปโตสปอริเดียม เป็นปรสิตที่อาศัยอยู่ในเซลล์บุผนังลำไส้เล็กของคนและสัตว์ ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ จะอาศัยอยู่นอกไซโทพลาซึมของเซลล์โฮสต์ และในระยะโอโอซิสต์ (oocyst) ซึ่งเป็นระยะติดต่อ ผลิตชนิดนี้จะมีความทนทานสูงไม่สามารถทำลายได้ด้วยสารละลายคลอรีน

แหล่งที่พบ *Cryptosporidium*

Cryptosporidium พบได้ทั่วไป โดยเฉพาะในแถบเขตร้อนจะพบปนเปื้อนอยู่ในวงจรอาหารในธรรมชาติทั้งในแหล่งน้ำ และในดิน ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น คน วัว ควาย สุกร ม้า สุนัข แมว กระต่าย หนู สัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด ห่าน สัตว์เลื้อยคลาน เช่น งูเหลือม ผลิตชนิดนี้มีการแพร่ระบาดโดยมีอาหาร คือ อาหารสด น้ำผลไม้ และผลิตภัณฑ์นม เป็นสื่อ

การเข้าสู่ร่างกาย

คนได้รับปรสิตเข้าสู่ร่างกายโดยการบริโภคอาหารสด น้ำดื่ม น้ำผลไม้ และผลิตภัณฑ์นมที่มีการปนเปื้อนของปรสิตระยะโอโอซิสต์ (oocyst) ซึ่งเป็นระยะติดต่อ โดยสันนิษฐานว่าปรสิตปนเปื้อนในอาหารโดยผ่านทางน้ำที่ไหลตลอดขั้นตอนการเตรียมอาหาร และ/หรือ โดยผู้ปฏิบัติงานที่สัมผัสกับอาหาร

อันตรายของ *Cryptosporidium*

Cryptosporidium เป็นปรสิตที่ทำให้เกิดโรคอุจจาระร่วงที่เรียกว่า คริปโตสปอริดิโอซิส (cryptosporidiosis) พบในประเทศต่างๆ มากกว่า 40 ประเทศทั่วโลก อาการโดยทั่วไปของผู้ป่วย

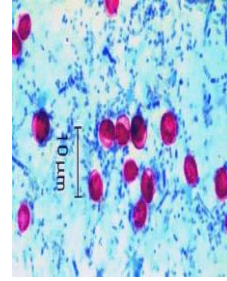
จะมีการถ่ายเหลวเป็นน้ำอย่างรุนแรงและบ่อยครั้ง มีอาการร่วม คือ ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน และมีไข้ต่ำ ปวดหัว เหนื่อย ไม่สบายตัว ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะหายภายใน 2 - 3 สัปดาห์ แต่สำหรับผู้ป่วยที่มีการภูมิคุ้มกันบกพร่องหรือภูมิคุ้มกันบกพร่องอาจมีอาการป่วยที่เรื้อรังและนำไปสู่อาการของโรคที่รุนแรง โดยในบางรายอาจเสียชีวิตได้

การติดเชื้อปรสิตชนิดอื่นนั้นมีการรักษาได้ แต่กรณีของ *Cryptosporidium* spp. ในผู้ป่วยที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่องนั้นไม่สามารถรักษาได้ ปัจจุบันพบหลักฐานที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่าโรคติดเชื้อจาก *Cryptosporidium* spp. อาจส่งผลกระทบต่อในระยะยาว เช่น ก่อให้เกิดโรคในระบบทางเดินอาหารเรื้อรังได้

ดังนั้น *Cryptosporidium* จึงจัดเป็นเชื้อฉวยโอกาสที่สำคัญในคนที่ภูมิคุ้มกันบกพร่อง มีรายงานว่าโรคคริปโตสปอริดิโอซิสพบในผู้ป่วยโรคเอดส์ประมาณร้อยละ 5-50 (Spano et al., 1998) และทำให้ผู้ป่วยโรคเอดส์ตายเนื่องจากอุจจาระร่วงอย่างรุนแรง ปัจจุบันพบว่า *Cryptosporidium* ประกอบด้วย 18 สปีชีส์ และมีมากกว่า 40 จีโนไทป์ ที่พบบ่อยในคนที่เป็โรคคริปโตสปอริดิโอซิส คือ *C. hominis* และ *C. parvum*

วิธีป้องกัน

- ให้ความรู้ทางด้านสุขอนามัยส่วนบุคคลแก่ประชาชน
- กำจัดอุจจาระให้ถูกสุขลักษณะ ดูแลผู้ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์และสิ่งขับถ่ายของคนให้ถูกสุขลักษณะ
- ใช้น้ำที่ผ่านการควบคุมคุณภาพในการเตรียมอาหารและล้างทำความสะอาด

ปรสิต :

Cryptosporidium spp.

ภาชนะเครื่องมือ เครื่องใช้ในครัวที่ต้องสัมผัสกับอาหาร

- ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งหลังสัมผัสกับสัตว์

เอกสารอ้างอิง

1. Report of a Joint FAO/WHO expert meeting. Multicriteria-based ranking for risk management of foodborne parasites. 24 October 2012.
2. อุมาพร ทาไชสง. 2555. ปรสิตก่อโรคที่ติดต่อผ่านทางอาหารและน้ำที่สำคัญในประเทศไทย. วารสารวิทยาศาสตร์บูรพา. 17(2) : 212-220.
3. คณะแพทยศาสตร์ ภาควิชาปรสิตวิทยา มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
Cryptosporidiosis. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.med.cmu.ac.th/dept/parasite/public/crypto.html>.
(วันที่ค้นข้อมูล : 24 เมษายน 2557).